

KRÓLOWIE HERULÓW I WANDALÓW

WSTĘP

W poprzednim swoim artykule [1] przedstawiłem część przestanków, które mogą wskazywać na słowiańskie pochodzenie Wandalów – ludu powszechnie uważanego za Germanów. W niniejszym artykule kontynuuję ten temat, przedstawiając tym razem spis królów wandalich. W celu stworzenia tego spisu skorzystałem z anglojęzycznego portalu genealogicznego „rootsweb” (<http://wc.rootsweb.ancestry.com/>). Znaleziona tam imiona królów wandalich ułożyłem chronologicznie. Od razu widać jednak, że spis ten jest niepełny, gdyż dają się zauważyć zbyt duże różnice w datach śmierci pomiędzy niektórymi postaciami oraz brakuje w nim wielu znamienitych postaci spośród wandalich władców z V/VI w., jak choćby Huneryka [2], Gelimera [3] czy innych [4]. Dość zaskakujący był dla mnie fakt, iż protoplastami królów wandalich byli władcy Herulów. Jakkolwiek co do słowiańskości Wandalów nie mam wątpliwości, tak Herulów uważałem do tej pory za plemię germańskojęzyczne, zgodnie z powszechnie panującym poglądem. Abstrahując od spekulacji w tej kwestii, warto skupić się na poniższej tabeli, którą sporządziłem w celu ułatwienia analizy królewskich postaci, a konkretnie ich niektórych zagadkowych imion. Każdy z wymienionych w tabeli władców posiada przekierowanie na odpowiednią stronę „rootsweb”. Można zatem samemu sobie sprawdzić wszystkich wymienionych królów, a także ich małżonki, których imiona także zamieszczone są w tabeli. Niniejszy spis, w pewnym stopniu pokrywa się ze spisem królów wandalich zamieszczonym w książce XVIII-wiecznego historyka, podróżnika i pisarza **Thomasa Nugenta**. [5] Niestety, próżno szukać na polskich portalach internetowych informacji o tym pisarzu. Próżno szukać polskiego przekładu jego dzieła „**The History Of Vandalia**” (pol. Historia Wandalii), [6] w którym oprócz licznych imion królów wandalich, podaje ich historię oraz ogólne dzieje Wandalów. Być może warto byłoby przetłumaczyć na język polski lekturę Nugenta i dowiedzieć się co na temat historii ludu, który prawdopodobnie był przodkiem Polaków, miał do przekazania angielsko-irlandzki uczonej żyjący 300 lat temu?

Pod tabelą dokonuję krótkiej analizy wymienionych w niej królewskich imion. Przytaczam również ich inną pisownię – zarówno tę zawartą w książce Nugenta, jak i znaną z innych historycznych źródeł.

Co do Herulów, to sam Nugent uważa te plemię za odłam Wandalów, za jedno z wielu plemion wandalich. Trzymając się powszechnie panującej opinii uznającej Herulów za plemię germańskojęzyczne, dziwić mogą niektóre imiona ich władców. Ze spisu wynika, że królowie Herulów przejęli władztwo nad pozostałymi plemionami wandalich i w pewnym momencie historii, zamiast tytułu „króla Herulów” zaczęli używać tytułu „króla (wszystkich) Wandalów”. Zagadką pozostaje źródło, na podstawie którego sporządzono spis na portalu „rootsweb” oraz spis i dzieje władców wandalich dokonanych przez XVIII-wiecznego, wspomnianego anglojęzycznego pisarza.

TABELA ZE SPISEM KRÓLÓW:

Lp.	Władca	Data śmierci	Małżonka
1.	Anaras of the Heruli (Anaras – król Herulów)	171 r. p.n.e.	Duitlada (z Sarmacji)
2.	Alinar of the Heruli (Alinar – król Herulów)	96 r. p.n.e.	Ida Of the island Rugan (Ida z Rugii)
3.	Anthyrus II of the Heruli (Anthyrus – król Herulów)	34 r. p.n.e.	Mary of Jutland (Maria z Jutlandii)
4.	Hatterus of the Heruli Hatterus – król Herulów	35 r. pn.e.	Judith of Finland (Judyta z Finlandii)
5.	Visislaus I of the Heruli Visislaus – król Herulów	91 r.	Ciburnia of Norway (Ciburnia z Norwegii)
6.	Vitislaus of the Heruli Vitislaus – król Herulów	127 r.	Anarnia of Gothland (Anarnia z Gotlandii)
7.	Alaric I of the Heruli	162 r.	Bretta of Coln

	Alaric – król Herulów		(Bretta z Coln)
8.	Dieteric of the Heruli Dieteric – król Herulów	201 r.	Diana of Triess (Diana z Trewiru)
9.	Temeric of the Heruli Temeric – król Herulów	237 r.	Ligonna (księżniczka Turyngii)
10.	Alberic I of the Heruli (Alberic – król Herulów)	?	?
11.	Wisimar of the Heruli Wisimar – król Herulów	292 r.	Amalasunto (księżniczka Saksonii)
12.	Miesiclaus I of the Heruli (Miesiclaus – król Herulów)	388 r.	?
13.	Radagaisus of the Vandals (Radagaisus – król Wandalów)	405 r.	Celia
14.	Corisco of the Vandals (Corisco – król Wandalów; wymieniane jest tu inne imię: Godegisl)	406 r.	Flora
15.	Gundericus of the Vandals (Gundericus – król Wandalów)	421 r.	Mistress of Gundericus (nałożnica Gunderyka o nieznanym imieniu)
16.	Gensericus of the Vandals (Gensericus – król Wandalów)	477 r.	Eudoria (wdowa po cesarzu Walentynianie III)
17.	Visislaus II of the Vandals (Visislaus II – król Wandalów)	486 r.	Adella
18.	Alaric II of the Vandals (Alaric II – król Wandalów)	507 r.	Theodara
19.	Alberic III of the Vandals (Alberic III – król Wandalów)	526 r.	Sirissa
20.	John of the Vandals (Jan – król Wandalów)	566 r.	Euphemia
21.	Radagaisus of the Vandals (Radagaisus – król Wandalów)	613 r.	Ubertina
22.	Visislaus of the Wenden (Visislaus – król Wenedów)	692 r.	?
23.	of the Wenden (król Wenedów o nieznanym imieniu)	?	?

ANALIZA IMION:

Spośród 23 wymienionych w tabeli władców herulskich i wandalskich wyróżnić można aż 10 osób noszących imiona o słowiańskim brzmieniu, 7 osób noszących imiona o brzmieniu germańskim, 4 noszące imiona o nieznannej etymologii, 1 osobę noszącą imię łacińskie i 1 osobę bezimienną.

Niektóre imiona, jak np. Gensericus (pol. Genzeryk) wbrew powszechnemu przekonaniu o jego germańskości, uważam za imię mogące mieć słowiańskie pochodzenie.

Poniżej przedstawiam słowiańsko brzmiące imiona z tabeli i ich prawdopodobne polskie odpowiedniki. W nawiasie podaję ich pisownię ze wspomnianego dzieła Thomasa Nugenta (N.:) oraz pisownię zachowaną w innych źródłach (inne:).

Imiona o słowiańskiej etymologii (10 osób):

5. Visislaus (N.: Wisislaus)	- Wyszestław, Wisław, Wiesław
6. Vitislaus (N.: Witislaus)	- Witosław, Witsław, Wicsław, Wićław
11. Wisimar	- Wyszemir, Wyszemiar, Wyszomierz, Wizymiar

12. Miesiclaus (N.: Miceslaus)	- Mieczysław
13. Radagaisus (N. również: Rhadagastus)	- Radogost, Radegast, Radogoszcz
14. Corisco (N.: Corsico) [6]	- Gorzysław, Korzysk?, Korzęsko?, Korzeńsko?
/ Godegisil (N.: Godegisilus; inne: Godigisclo) [7]	- Godziszaw
16. Gensericus (N.: Genseric; inne: Geisericus) [8]	- Gęsiorek, Gęsiorzyk, Gąsiorek [9]
17. Visislaus (N.: Wislau lub Visilaus)	- patrz pkt. 5.
21. Radagaisus (N.: Rhadagastus)	- patrz pkt. 13.
22. Visislaus	- patrz pkt. 5.

Imiona o germańskiej etymologii (7 osób):

7. Alaric, 8. Dieteric, 9. Temeric (N.: Teneric), 10. Alberic, 15. Gundericus, 18. Alaric (N.: Alaricus), 19. Alberic (N.: Albericus).

Imiona o nieznannej etymologii (4 osoby):

1. Anaras (N.: Anavas) , 2. Alinar (N.: Alimer), 3. Anthyrius (N.: również Anthur), 4. Hatterus (N.: Hoter lub Hoterus).

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę na imię nr 2 – Alinar, a konkretnie na formę tego imienia podaną przez Th. Nugenta – **Alimer**. Imię te kojarzy się ze słowiańskim **Chwalimirem / Chalimirem**. [10] Zdarzało się, że głoska „h” (ch) pomijana była w zapisach starożytnych łacińskich lub greckich kronikarzy. [11] Stąd forma **Alimer** zamiast **Chalimir**. Uznając tę interpretację za poprawną, liczba imion o słowiańskiej etymologii zwiększy się z 10 do 11.

Imiona o łacińskiej etymologii (1 osoba):

20. John (N.: Johannes; pol. Jan). [12]

Bezimienni (1 osoba):

23. ... of the Wenden (król Wenedów o nieznanym imieniu). [13]

PODSUMOWANIE

Jedną z głównych przyczyn błędnego utożsamiania Wandalów z ludami germańskojęzycznymi jest niezrozumienie starożytnych pojęć „Germania” i „Germanie”. Trzeba wyraźnie podkreślić, iż oba te pojęcia miały w dawnych czasach inne znaczenie niż te, jakie posiadają obecnie. Ta prosta przyczyna powoduje liczne błędy we współczesnych interpretacjach pradawnych źródeł i zupełnie wypacza historię starożytnych ludów barbarzyńskich.

Podobieństwa imion wandalskich do imion słowiańskich znaleźć można nie tylko na portalu „rootsweb” czy w księdze Thomasa Nugenta. Słowiańsko brzmiące imiona występują również w innych źródłach. Mimo ich słowiańskiego brzmienia, dziś powszechnie uważa się je za „imiona germańskie”. Zagadkowość tych imion wymaga kolejnych, żmudnych i uczciwych badań.

Adrian Leszczyński
aleszczynski@interia.pl

PRZYPISY:

[1] Adrian Leszczyński, „Wenedowie, Wandalowie i Słowianie” (Taraka, 24 maja 2014).

link: http://www.taraka.pl/wenedowie_wandalowie_slowianie

[2] <http://pl.wikipedia.org/wiki/Huneryk>

[3] <http://pl.wikipedia.org/wiki/Gelimer>

[4] <http://fmg.ac/Projects/MedLands/VANDALS,%20SUEVI,%20VISIGOTHS.htm> lub http://pl.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%B3lowie_Wandal%C3%B3w

[5] W polskojęzycznej Wikipedii brak jest informacji nt. Thomasa Nugenta, dlatego podaję link do informacji zamieszczonej na Wikipedii angielskojęzycznej: http://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Nugent_%28travel_writer%29

[6] Thomas Nugent, „The History Of Vandalia. Containing The Antient and Present State Of The Country of Mecklenburg:...”, London, 1766-1773; link: <http://books.google.pl/books?id=tOw-AAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Thomas+Nugent%22&hl=pl&sa=X&ei=CmGIU7GbCuie7AbMpoCgAw&ved=0CHwQ6AEwCQ#v=onepage&q&f=false>

[7] *Corisco (Corsico)* utożsamiany jest czasem z imieniem **Krak** znanym z polskich legend; miał je nosić legendarny założyciel Krakowa. Inne łacińskie formy tego imienia to: *Croscus, Crocus, Crusco*.

[8] Polska forma tego imienia to **Godigisel** lub **Godegisel**: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Godegisel>

Uczeni, w tym sam Thomas Nugent nie są pewni czy Godigisel to syn czy raczej brat Corisca.

[8] Polska forma tego imienia to **Genzeryk**: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Genzeryk>

[9] Dawne imiona słowiańskie dość powszechnie odnosiły się do świata zwierząt:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Imiona_s%C5%82owia%C5%84skie#Imiona_niez.C5.82o.C5.BCone_.28jednocz.C5.82onowe.29

[10] <http://pl.wikipedia.org/wiki/Chalimir>

[11] Przyjąć należy, że przy tworzeniu spisu królów wandalskich, Thomas Nugent korzystał z dawnych zapisów sporządzonych w języku łacińskim. Łacińskie końcówki niektórych imion na to wskazują.

[12] Imię „Jan” pierwotnie ma etymologię biblijną, jednak na przełomie starożytności i średniowiecza zostało rozpowszechnione w Europie dzięki łacinie. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan>

[13] W nawiązaniu do poprzedniego artykułu mojego autorstwa („Wenedowie, Wandalowie i Słowianie”) pojawia się kolejna przesłanka, która utożsamia Wandalów z Wenedami, a na podstawie analizy powyższych imion, można oba te ludy utożsamiać ze Słowianami.